

ΟΣΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ

ΑΡΧΙΜ. ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ

ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΙΟΥ

ΟΣΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΟΝΕΙΡΕΥΟΜΑΙ

Τό μυστήριο τῆς χριστιανικῆς συζυγίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

Βασίλης Αργυριάδης

Ἐν πλῶ

© Έκδόσεις Έν πλώ
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
www.facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Μάρτιος 2020

ISBN: 978-960-619-061-2

*Μέ εὐγνωμοσύνη
στόν Εὐάγγελο καί τήν Καλή*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

~11~

Είσαγωγή

~13~

Ἡ πρόκληση τοῦ χριστιανικοῦ γάμου –

Ἡ σύνδεσή του μέ τή Θεία Εὐχαριστία

~15~

Ἡ ἔξοδος ἀπό τό ἐγώ

~35~

Τό νόημα τοῦ χριστιανικοῦ γάμου

~51~

Ἄ πολιτικός γάμος

~69~

Τό φύλο καί ἡ σεξουαλικότητα

σέ τροχιά ἀγιαστική

~73~

Ἡ ἀγάπη ὡς βάση τῆς σχέσης –

Ἡ δύναμη τῆς ἐξομολόγησης

~95~

Ἡ διαχείριση τῶν λογισμῶν

~117~

Ἡ δύναμη τῆς κοινῆς προσευχῆς
~135~

Ἡ ζήλεια καί τό ἀντίδοτό της
~147~

Ἡ μακαρία ὑπομονή –
Ὁ ρόλος τῆς προσευχῆς
~173~

Τά ψέματα σκοτώνουν τή σχέση
~201~

Ἡ ζωή μέ τόν Χριστό θέλει ἀνδρεῖο φρόνημα
~225~

Ἡ δυσκολία τῆς διαπαιδαγώγησης τῶν παιδιῶν
~241~

Οἱ δυσκολίες τῆς συμπόρευσης –
Ὁ ρόλος τοῦ πνευματικοῦ
~253~

Εὐτεκνίας ἀπόλαυσις
~275~

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ
~289~

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ πνευματική καθοδήγηση καὶ ποιμαντική νέων ζευγαριῶν ἀποτελεῖ σήμερα στό πλαίσιο μιᾶς ἐκκοσμικευμένης κοινωνίας ἓνα ἐξαιρετικά δύσκολο καὶ παρακινδυνευμένο ἐγχείρημα, μιά πραγματική σχοινοβασία.

Οἱ προκλήσεις πού δέχονται οἱ νέοι ἀπό τόν κόσμο εἶναι πολλές καὶ ὀδηγοῦν σέ σύγχυση. Παντοῦ κυριαρχοῦν οἱ νεωτερικές τάσεις γιά πλήρη ἀποϊεροποίηση καὶ δῆθεν ἀπομύθευση ὅλων τῶν πτυχῶν τῆς ζωῆς.

Ἔτσι οἱ σχέσεις τῶν φύλων γίνονται κυνικές καὶ ψυχρές, ἐγκλωβισμένες σέ μιά ὕφεση συναισθημάτων καὶ ἀνατάσεων καὶ ἀκόμη καὶ ὁ γάμος καὶ ἡ προοπτική τῆς οἰκογένειας ὑποβαθμίζεται σέ μιά ἀπλή κοινωνική σύμβαση.

Ἀπό τή ἄλλη ἡ Ἐκκλησία ἐπιμένει νά θεωρεῖ τίς σχέσεις τῶν δύο φύλων ὑπό τό φῶς τῶν βιβλικῶν καὶ θεολογικῶν προϋποθέσεων τῆς διδασκαλίας Της πού καταξιώνει τήν κοινωνία τῶν συζύγων, καλλιεργεῖ, ἐξισορροπεῖ καὶ ἀνοίγει προοπτικές εὐτυχίας, χαρᾶς καὶ προόδου.

Ὁ τίμιος γάμος δέν εἶναι μόνο μιά φυσική ὑπόθεση, ἓνας ἐπίγειος δεσμός, ἀλλά ἀποτελεῖ εἰκόνα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸς αὐτή τήν ἐσχατολογική προσδοκία παραπέμπει.

Μέσα στόν εὐλογημένο γάμο ὁ ἄνδρας καὶ ἡ γυναίκα ἀνευρίσκουν τό νόημα τῆς ὑπαρξῆς τους στό πλαίσιο μιᾶς ἀγαπητικῆς ἀλληλοπεριχώρησης. Καί τά δύο αὐτά συμπληρωματικά ὄντα καλοῦνται

νά ἐγκαταλείψουν τὴν ἐγωιστικὴ αὐτάρχεια τῆς ἀτομικότητας καὶ νά προχωρήσουν μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ στὴν πληρότητα τῆς συζυγικῆς κοινωνίας.

Σκοπὸς τοῦ γάμου δὲν εἶναι πρωτίστως ἡ ἡδονή, οὔτε –ὅπως συνήθως νομίζεται σέ θρησκευτικούς κύκλους– μόνον ἡ τεκνογονία, ἀλλά, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἡ «σωφροσύνη» καὶ εὐρύτερα ἡ προοπτικὴ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς θέωσης.

Γι' αὐτὸ ὑπάρχει ἡ ἀσκητικὴ τοῦ γάμου.

Σέ μιὰ τέτοια κατεύθυνση καθοδηγεῖ τούς νέους πού παρακολουθοῦν τίς συνάξεις νέων ζευγαριῶν ὁ πανοσ. Ἀρχιμανδρίτης π. Σιλουανὸς Πεπονάκης, Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Μαυροματίου καὶ τακτικὸς Ἱεροκέρουκας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ὁ λόγος τοῦ π. Σιλουανοῦ, λόγος συνάμα θεολογικὸς καὶ ἐπίκαιρος, εἴτε προφορικός, εἴτε γραπτὸς, πάντα φωτίζει καὶ καθοδηγεῖ μὲ αἴσθημα εὐθύνης στὸν δρόμο τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας.

Συγχαίρουμε τὸν καλὸ μας συνεργάτη γιὰ τούς κόπους του καὶ εὐχόμαστε τὸ νέο αὐτὸ βιβλίον του, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τίς εἰσηγήσεις του στὶς νεανικές συνάξεις, νά ἀποβεῖ ὠφέλιμο καὶ ἐποικοδομητικὸ σέ κάθε καλοπροαίρετο ἀναγνώστη.

Μετ' εὐχῶν καὶ ἀγάπης

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΘΗΒΩΝ ΚΑΙ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τά κείμενα πού ακολουθοῦν εἶναι ἀπομαγνητοφω-
νημένες ὁμιλίες σέ συνάξεις γιά νέα ζευγάρια, πού ἔγι-
ναν στήν Ἱερά Μονή Ἁγίου Γεωργίου Μαυρομματίου.

Οἱ συνάξεις εἶχαν στήν πλειονότητά τους διάλογο
–καί ἀντίλογο– μέ ἐρωτήσεις καί τοποθετήσεις ὅσων
συμμετεῖχαν.

Αὐτό εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νά ὑπάρξουν παρεκ-
κλίσεις ἀπό τό κυρίως θέμα καθώς καί ἐπαναλήψεις,
ἐκ μέρους τοῦ ὁμιλητῆ, προκειμένου γιά τήν ἐπανα-
φορά τῆς συζήτησης στό βασικό της θέμα.

Ἐδῶ θά μπορούσαμε νά θυμηθοῦμε τό λόγιο τοῦ
Ἀποστόλου Παύλου: «Τά αὐτά γράφειν ὑμῖν ἐμοί
μέν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δέ ἀσφαλές» (Φιλιπ. γ´ 1).
Ἐμεῖς θά τό «μεταφράζουμε»: «Δέν μοῦ εἶναι βαρετό
νά λέω (καί νά γράφω!) καί νά ξαναλέω τά ἴδια, γιά
τήν ἀσφάλεια τήν δική σας».

Βέβαια τό κύριο καί μοναδικό θέμα εἶναι ἓνα: Ἡ
σύνδεση τῆς ζωῆς τῶν νέων, πού βρίσκονται στήν ἀρχή
τῆς οἰκογενειακῆς τους ζωῆς, μέ τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας
καί ἡ προσπάθεια γιά ἐπανατοποθέτηση τῆς προσω-
πικῆς καί τῆς κοινῆς ζωῆς τοῦ ζευγαριοῦ στίς βάσεις
πού μᾶς ἔθεσαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Μία προ-
σπάθεια νά «ζήσουν» τόν Παράδεισο ἀπό ἐδῶ στήν γῆ.

Εἶμαι εὐγνώμων, στόν Κύριό μου Ἰησοῦ Χριστό
καί στόν ἀντιλήπτορα τῆς ζωῆς μου Ἅγιο Γεώργιο,
πού μέ ἀξιώνει καί αὐτῆς τῆς διακονίας, νά ὑπηρετῶ
τά παιδιά Του πού μπαίνουν στόν στίβο τῆς οἰκογε-
νειακῆς ζωῆς.

Εὐγνώμων εἶμαι ἐπίσης στούς πατέρες τῆς εὐλογημένης μας Μονῆς, πού σηκώνουν ἀπό τό βᾶρος τῆς διακονίας μου, μέ ἀληθινό θυσιαστικό φρόνημα. Στή Γερόντισσα Μαγδαληνή τοῦ Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου Μητροῦ Ἡγαπημένου καί στίς ἀδελφές Σαλώμη καί Ἡλιανή γιά τόν κόπο τῆς ἀπομαγνητοφώνησης. Στά εὐλογημένα παιδιά τοῦ Θεοῦ, τά νέα ζευγάρια, πού τολμοῦν νά ἐπιλέγουν τόν Χριστό σέ καιρούς δύσκολους, καί ἔγιναν ἡ ἀφορμή γιά τό βιβλίο αὐτό.

Ὅφειλέτης εἶμαι στόν Σεβασμιώτατο Ποιμενάρχη μας κ. Γεώργιο, καί τόν εὐχαριστῶ ἐκ μέσης καρδίας, γιατί μέ τή δική Του εὐλογία, ἔμπνευση καί προτροπή γίνονται οἱ συνάξεις αὐτές, ἀλλά καί κάθε καλό γιά τή διακονία τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Τόν εὐχαριστῶ ἰδιαίτερα καί γιά τήν καλοσύνη Του νά προλογίσει τό βιβλίο αὐτό.

Εὐχαριστῶ τόν κ. Κωνσταντῖνο Βγόντζα καί τόν κ. Ἀλέξανδρο Καραβάνη γιά τήν ὁμορφή συνεργασία.

Τό βιβλίο ἀφιερώνεται σέ δύο πρόσωπα ἀγαπημένα, τόν κ. Εὐάγγελο καί τήν κ. Καλή, γιά πολλούς λόγους, κυρίως γιατί μᾶς ἔδωσαν τό προνόμιο νά μᾶς κάνουν μέλη τῆς δικῆς τους ἐστίας. Τούς ὀφείλω πολλά, τούς εὐγνωμονῶ ταπεινά.

Εὐχομαι, μέ τίς πρεσβεῖες τοῦ Ἁγίου μας, ὅλοι αὐτοί πού θά κρατήσουν αὐτές τίς ὁμιλίες στά χέρια τους νά τίς προσεγγίσουν ὡς μέσο γιά νά ἐνεργοποιήσουν τή χαμένη σύνδεση μέ τόν Δημιουργό, ἀλλά καί μεταξύ τους, καί νά γίνουν ἔναυσμα νά στηρίξουν τά βήματά τους στή «ράβδον δυνάμεως, τόν Σταυρόν τοῦ Κυρίου», γιά τή δόξα Του.

Ἡ πρόκληση τοῦ χριστιανικοῦ γάμου—
Ἡ σύνδεσή του μέ τή θεία Εὐχαριστία

Μετέχουμε στά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τόσα χρόνια πού εἴμαστε μέσα στους κόλπους της, ὡς βαπτισμένα μέλη της, ἀλλά οὐσιαστικά δέν ζοῦμε γνήσια καί αὐθεντικά τήν κατά Χριστόν ζωή. Ἀγαπήσαμε τήν αὐτονόμηση, τήν αὐτάρχεια καί τήν πίστη σέ αὐτά πού νομίζουμε ὅτι κατέχουμε καλά, καί ἔτσι χάνουμε ἀπό τό νά μάθουμε τά πράγματα, ὅπως εἶναι πραγματικά μέσα στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

Δέν κατανοοῦμε πῶς λειτουργεῖ ἡ πνευματική ζωή μέσα στίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, μέσα στήν πιό ἱερή τους σχέση πού εἶναι ὁ γάμος, καί ὁ καθένας οὐσιαστικά ἀκολουθεῖ τή δική του κοσμοθεωρία, μακριά ἀπό τήν ὄντως ζωή, πού εἶναι ὁ Χριστός. Ἔτσι, πολλές φορές, ἔρχονται οἱ γονεῖς παρακαλώντας, ἄς ποῦμε, τούς Πνευματικούς: «Πάτερ, βοηθήστε τά παιδιά μας», «καίγονται τά παιδιά μας», «χωρίζουν τά παιδιά μας». Καί ὅταν ρωτᾶς: «Ἐσύ τί κάνεις σέ αὐτόν τόν γάμο, πῶς συμμετέχεις στό νά μή χωρίσουν τά παιδιά σου;», ἀποροῦν, σέ κοιτάζουν μέ ἀπορία καί ἀναρωτιοῦνται: «Τί νά κάνω»; Δυσκολεύονται νά σκεφθοῦν τήν εὐθύνη τους γιά τό κοσμικό φρόνημα μέσα στό ὁποῖο μεγάλωσαν τά παιδιά τους.

Τό Μυστήριο τοῦ γάμου εἶναι πραγματικά μέγα, ὅπως διατρανώνει ὁ μέγας Παῦλος, «εἰς Χριστόν καί

εἰς τὴν ἐκκλησίαν»¹, ἐπειδὴ μέσα στὸν γάμο καλοῦνται οἱ σύζυγοι νὰ συμπορευθοῦν, ὄχι στό ὄνομα τῆς ἀγάπης πού εἶναι γεμάτη ἀπό ἀπαιτήσεις καί ἰδιοτέλεια, ἀλλά τῆς ἀγάπης πού ἔχει ὡς πρότυπο τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Μιᾶς ἀγάπης, δηλαδή, μεταξύ δύο προσώπων πού θυσιάζονται ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλο· αὐτό ἐν τέλει εἶναι πού θά τούς καταστήσει ναοὺς τοῦ Θεοῦ γιά τὴν ἀέναη λατρεία Του. Δέν καλοῦνται ἀπλῶς καί μόνο νὰ συμπορευθοῦν, ἀλλά νὰ κατακτήσουν τὴ σωτηρία τους, δηλαδή νὰ ἀποκτήσουν σχέση ἀληθινή καί γνωριμία προσωπική μέ τόν δημιουργό Θεό.

Εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ συνειδητοποιήσει ὁ ἄνθρωπος βαθιά μέσα του τὴν ἀνάγκη – καί ὄχι ὑποχρέωση – τῆς ἀναζήτησης τῆς σχέσης του μέ τόν Θεό. Ποιός, ὅμως, ἀναζητᾷ; Ποιόν ἐνδιαφέρει ἡ κοινωνία μέ τόν Θεό; Μποροῦμε νὰ καταλάβουμε πῶς βλέπουν οἱ περισσότεροι τόν γάμο ἀπό τόν τρόπο πού ἐτοιμάζονται γι’ αὐτόν. Γιά παράδειγμα, φάχνουν τά πάντα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔνδυσή τους, τά ροῦχα τους, δηλαδή, τά παπούτσια τους, τά κέντρα πού θά διασκεδάσουν, ὅλα, ἐκτός ἀπό τό φάξιμο τό ἐσωτερικό. Ἄκοῦς δυστυχῶς καί τούς γονεῖς, πού θά ἔπρεπε μέ περισσότερη σύνεση νὰ ἀντιμετωπίζουν τό θέμα, νὰ κόπτονται νὰ μαζεύουν χρήματα γιά χρόνια ὀλόκληρα, γιά νὰ κάνουν ἕναν «καλό γάμο», ὅπως λένε, στά παιδιὰ τους, ἐνῶ δέν κόπτονται καθόλου γιά τίς προϋποθέσεις τίς πνευματικές, πού θά πρέπει νὰ ἔχει ὁ γάμος τῶν παιδιῶν τους.

¹ Ἐφεσ. 5, 32.

Είναι πολύ βασικό, πρίν ποῦμε ὁ,τιδήποτε γιά τόν γάμο, νά συνειδητοποιήσουμε τί ζωή θέλουμε νά ζήσουμε καί ἄν πραγματικά θέλουμε τόν Θεό στή ζωή μας. Ἄς δοῦμε, ὅμως, πῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος νουθετεῖ τούς χριστιανούς, πάνω στό σωτηριῶδες ζήτημα τοῦ γάμου.

Λέει ὁ Ἀπόστολος στήν ἐπιστολή του πρὸς τοὺς Ἐφεσίους: «Ἀδελφοί, εὐχαριστεῖτε πάντοτε ὑπὲρ πάντων, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ»². Δεῖτε, εἶναι πολύ μικρό κείμενο, ἀλλά εἶναι πολύ καίριο. Ἀρχίζει μέ τὴν εὐχαριστία! Μεγάλο πράγμα ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη, εἰδικά στή δική μας ἐποχή, πού εἶναι ἐποχή μεγάλης μιζέριας, πού δέν εἶναι ὁ ἄνθρωπος μέ τίποτα εὐχαριστημένος, πού μόνιμα ἀγανακτεῖ. Ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη γιά τό δῶρο τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἐδῶ ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλο, εἶναι στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγωνίζεται ὑγιῶς.

«Νά εὐχαριστεῖτε γιά ὅλα, στό ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τόν Θεό καὶ Πατέρα». Γίνεται ἄμεση ἀναφορά στόν Θεό καὶ Πατέρα καὶ στή σχέση Του μέ τόν Υἱό Του, γιά νά καταλάβουμε ἀπό τὴ σχέση αὐτὴ πόσο σημαντικό εἶναι νά ἐξαρτᾶμε τὴ σχέση μας καὶ τὴν ὑπαρξή μας μέ τόν Πατέρα πού, διὰ τοῦ Υἱοῦ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι, χορηγεῖ τὰ πάντα στή ζωή μας.

² Ἐφεσ. 5, 20 κ.έ. Βλ. καὶ Μικρόν Εὐχολόγιον, «Ἀκολουθία τοῦ Γάμου», ἔκδ. Κ' Α.Δ. 2016, σελ. 104 κ.έ.

Στή συνέχεια τονίζει ένα δεύτερο στοιχείο ἐξίσου σημαντικό μέ τήν εὐχαριστία. Μιλáει για τήν ὑποταγή τοῦ ἐνός στόν ἄλλο μέ φόβο Θεοῦ. Εἶναι λέξεις κλειδιά για τή ζωή τῶν παντρεμένων ἀνθρώπων. «Υποτασόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ». Ἡ ἔννοια τῆς ὑποταγῆς πού ἀναφέρεται ἐδῶ δέν εἶναι αὐτή τῆς ὑποτέλειας· κανείς ἐκ τῶν δύο συζύγων δέν θεωρεῖται ὑποδεέστερος καί κατώτερος. Ὁ Ἀπόστολος μιλάει για τήν ὑποταγή πού ἐμπνέει ἡ ἀγάπη καί τό πνεῦμα τῆς θυσίας. Ἄν πεῖτε τή λέξη «ὑποτασόμενοι» σέ νέα παιδιά, πού ἀγνοοῦν τή διάσταση τῆς θυσίας καί τῆς ἀγάπης, θά ἀποροῦν για τό πόσο ἀναχρονιστικοί εἶστε.

Βλέπετε, τό πρόβλημα ἀρχίζει πάρα πολύ νωρίς. Τό πρόβλημα δέν ἀρχίζει, ὅταν βρίσκουν τά παιδιά κάποιον ἢ κάποια σύντροφο καί ἀποφασίζουν κάποια στιγμή νά παντρευτοῦν. Τό πρόβλημα ἀρχίζει, ὅταν μεγαλώνουμε τά παιδιά μας, σάν νά εἶναι μοναδικά στή γῆ, ἀνίκανα νά μοιραστοῦν τό ὄ,τιδήποτε. Μεγαλώνουμε τά παιδιά μας μέ τέτοια ἔπαρση καί ἀλαζονεία, σάν γι' αὐτούς νά πρέπει νά γεννηθεῖ ἕνα ταίρι, ἄς ποῦμε, πού θά κατεβεῖ ἀπό τόν οὐρανό.

Εἶναι ἀνάγκη νά χριστοποιηθεῖ ἡ συνείδηση. Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νά ἀντιληφθεῖ ὅτι ἡ ὑποταγή, για τήν ὁποία μιλάει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δέν εἶναι πειθαρχία στρατιωτική, εἶναι ὑποταγή ἀγάπης. Σημαίνει, δηλαδή, «θέλω νά ὑποταχῶ», «θέλω νά εἶμαι κάτω ἀπό τόν ἄλλο», ὄχι ἀπό φόβο ἢ ἀπό αἴσθημα μειονεξίας, ἀλλά γιατί ἀγαπῶ τό πρόσωπο τοῦ ἄλλου καί δέν μέ ἐνδιαφέρει ἡ «ἐξαφάνιση» τοῦ

έαυτοῦ μου. Θυμηθεῖτε τόν λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ὁ ὁποῖος, ὅταν εἶδε τόν Χριστό καί τόν ρωτοῦσαν οἱ μαθητές του: «Ποιός εἶναι αὐτός καί τί εἶναι αὐτά πού κάνει;», ὁ Πρόδρομος ἔλεγε: «Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι»³. Βλέπετε ὅτι ὁ ἄνθρωπος πού ἀντιλαμβάνεται πνευματικά πράγματα, δέν προβάλλει τόν ἑαυτό του, δέν προβάλλει τίς ἐπιθυμίες του, ἀλλά προβάλλει τόν ἄλλο καί θά ἤθελε νά εὐχαριστηθεῖ ὁ ἄλλος.

Ἦπάρχει μία πολύ ωραία σκέψη τοῦ ἁγίου Παΐσιου. Ἦλεγε: «Νά κάνουμε αὐτό πού ἀναπαύει τούς ἄλλους, νά ζοῦμε, γιά νά εὐχαριστοῦμε τούς ἄλλους»⁴. Ἦχι, βέβαια, ἐφάμαρτα, ἀλλά στήν προοπτική αὐτή, γιά τήν ὁποία κάνει λόγο ἡ Ἐκκλησία. Ἦχει νά κάνει μέ τή δική μας σμίκρυνση καί τήν αὐξηση τοῦ ἄλλου. Καί ὅταν δεῖξουμε αὐτή τή διαγωγή, ὅσο ἀναίσθητος καί ἄν εἶναι ὁ ἄλλος, κάποια στιγμή ἡ συνείδησή του θά λάβει πληροφορία ἐσωτερική γιά τή δική μας ταπεινή στάση.

³ Ἰω. 3, 30.

⁴ Βλ. Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, *Λόγοι Α'*, ἐκδ. Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου «Εὐαγγελιστής Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτή Θεσσαλονίκης 1998, σελ. 229-230: «Νά κοιτάζῃ κανεῖς τί ἀναπαύει τόν ἄλλον. Ἦ πραγματική ἀνάπαυση γεννιέται ἀπό τήν ἀνάπαυση τοῦ ἄλλου. Τότε ἀναπαύεται καί ὁ Θεός στόν ἄνθρωπο καί ὁ ἄνθρωπος παύει νά εἶναι ἄνθρωπος, θεώνεται» *Λόγοι Γ'*, 2001, σελ. 99: «Θεία δικαιοσύνη εἶναι νά κάνῃς αὐτό πού ἀναπαύει τόν ἄλλον» καί σελ. 105: «Ὅταν κοιτάζῃς πῶς νά ἀναπαύσῃς τόν ἄλλον καί ἀφήνῃς τόν ἑαυτό σου ἐν λευκῷ στά χέρια τοῦ Θεοῦ, δέν κουράζεσαι... Αὐτή εἶναι ἡ πνευματική ἐργασία πού πρέπει νά κάνετε... Ἦν κανεῖς δέν κάνῃ αὐτήν τήν ἐργασία, δουλεύει σέ ἄλλη συχνότητα ἀπό τήν συχνότητα τοῦ Θεοῦ» *Λόγοι Ε'*, 2006, σελ. 45-47.